

Utbildningsinspektion i Tingstäde skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–3 och Stenkyrka skola, grundskola årskurs 4–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	4
Bedömning av genomförandet	6
Bedömning av förutsättningarna	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Tingstäde skola den 17-18 april samt Stenkyrka skola den 18-19 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen, och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/ Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och från de två skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolorna, från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Tingstäde skola och Stenkyrka skola intervjuades skolornas gemensamma rektor, lärare, elevvårdspersonal samt urval av elever och föräldrar i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser på respektive skola och gjorde iakttagelser i skolmiljön samt tog del av dokument på skolorna. Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Tingstäde skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	11
Grundskola	49

Stenkyrka skola	Antal barn/elever
Grundskola	33

Uppgifterna ovan är skolans egna från april 2007.

Rektorsområdet omfattar två grundskolor, Tingstäde skola med förskoleklass och årskurserna 1–3 samt Stenkyrka skola med årskurserna 4–6. I rektorsområdet ingår även två förskolor samt skolbarnsomsorg. Skolorna ligger i samhällena Tingstäde och Stenkyrka, på den nordliga delen av Gotland

Denna rapport omfattar inspektion av grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i en separat rapport för kommunen.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Tingstäde skola och Stenkyrka skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Tingstäde skola och Stenkyrka skola i flera avseenden svarar upp mot det nationella uppdragets krav. Den övergripande systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat bör dock förbättras liksom elevernas kännedom om målen för utbildningen. Eleverna i Stenkyrka skola ges inte förutsättningar att nå målen i musik och hem- och konsumentkunskap. Tingstäde skola bör i högre grad utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger och inrikta undervisningens innehåll och arbetssätt utifrån läroplanens mål att sträva mot. Stenkyrka skola ger eleverna goda möjligheter att utöva inflytande över såväl sitt lärande som verksamheten i stort medan Tingstäde skola bör förbättra elevernas möjlighet till inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet. Den dominerande bilden är att eleverna trivs och är trygga i sina skolor.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Stenkyrka skola gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolornas likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Kvalitetsredovisningen utarbetas inte under medverkan av elever (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Stenkyrka skola ger inte eleverna förutsättningar att nå de nationella målen för utbildningen i hem- och konsumentkunskap samt musik för årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och de nationella kursplanerna i hem- och konsumentkunskap och musik).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljds-hänvisning (5 kap. 5 §, 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Skolorna bör förbättra arbetet med att klargöra utbildningsmålen för eleverna och deras vårdnadshavare.
- Tingsstäde skola bör förbättra elevernas möjlighet till inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet.
- Skolorna bör förbättra det förebyggande arbetet mot kränkande behandling.
- Tingsstäde skola bör i högre grad ge eleverna förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger och inrikta undervisningens innehåll och arbetssätt utifrån läroplanens mål att sträva mot.
- Skolorna bör tydliggöra skillnaderna mellan mål att uppnå och mål att sträva mot.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras och tydligare innehålla mål på lång sikt.
- Skolorna bör säkerställa att elever i behov av särskilt stöd ges det samt förbättra arbetet med att följa upp effekterna av vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.
- Skolornas arbete med åtgärdsprogram bör förbättras, framförallt vad gäller uppföljning och utvärdering.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att bedöma elevernas kunskapsutveckling utifrån nationella mål och i högre utsträckning koppla utvecklingssamtalen till nationella mål.
- Skolornas kvalitetsredovisning bör tydligare ha sin utgångspunkt i nationella mål och den bör även kompletteras med en analys av resultaten samt en redogörelse för de åtgärder som ska vidtas i de fall målen inte uppnås. Kvalitetsarbetet bör i högre grad omfatta hela det nationella uppdraget.
- Rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör utvecklas.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att utveckla rutiner för att identifiera elevers eventuella behov av studiehjälp på elevens modersmål.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att utveckla rutiner för att identifiera elevers eventuella behov av svenska som andraspråk.
- Stenkyrka skola bör säkerställa att eleverna vid Stenkyrka skola erbjuds den garanterade undervisningstiden i moderna språk.
- Skolorna bör se över och förbättra rutinerna gällande informationen om valmöjligheter inför elevers övergångar till andra skolor.

- Skolorna bör förbättra tillgången till lärare med utbildning i alla ämnen samt se över den specialpedagogiska kompetensen så att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Vid inspektionen framkommer att verksamheten i förskoleklassen i Tingstäde skola rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som språkutvecklande arbete samt möjligheter för barnen att upptäcka grundläggande matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet ger eleverna förutsättningar att utvecklas på det sätt som anges i de nationella målen för skolformen. Emellertid framkommer det vid inspektionen att skolan har formulerat mål att uppnå för barnen i förskoleklassen. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att förskoleklassen, enligt läroplanen, inte har mål att uppnå för barnen.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 ska bland annat användas för att ge lärare stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, engelska och matematik. I tabellen nedan redovisas resultaten i de nationella ämnesproven under perioden 2005 - 2007.

Tabell, Nationella ämnesprov i årskurs 5 Stenkyrka skola. Andel elever (%) som har uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	100	67	90
Engelska	100	67	90
Matematik	100	67	80

Källa: Gotlands kommun

Resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik visar att kunskapsresultaten varierat relativt markant mellan åren. Lärarna och rektorn analyserar orsaker till förändringar i resultat och vidtar åtgärder för att förbättra resultaten på individnivå (se vidare under avsnittet Kvalitetssäkring och förbättringsarbete).

Skolan saknar en samlad bild av hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen för årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att det följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. I detta sammanhang bör även elevernas kunskapsresultat i de lägre årskurserna utvärderas systematiskt och eventuella skillnader i resultat mellan pojkar och flickor bör analyseras. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Vid inspektionen framkommer att elevers och vårdnadshavares kännedom om målen varierar i hög grad. Några av de elever inspektörerna möter i Tingstäde skola har exempelvis en klar bild av sina individuella mål som det bestämts om vid utvecklingssamtalen, medan andra elever är oklara över såväl individuella mål som mål för lektioner eller arbetsområden. I Stenkyrka skola möter inspektörerna en generellt högre grad av medvetenhet hos eleverna när gäller kännedom om målen. Eleverna har god kännedom om målen i svenska, engelska, matematik och textilslöjd, men även när det gäller målen för ämnesövergripande temaarbeten. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att klargöra utbildningsmålen för eleverna och deras vårdnadshavare.

Normer och värden

I läroplanen uttrycks att skolan ska främja respekt och förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse samt respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön i vidare perspektiv.

I enkätundersökningar från läsåret 2006/2007 uppger alla elever i såväl årskurs 3 som i årskurs 5 att de är trygga i skolan. Resultatet har förbättrats i jämförelse med motsvarande undersökningar från föregående läsår. Som ett komplement till elevenkäterna i årskurserna 3 och 5 vill inspektörerna särskilt framhålla de muntliga intervjuer som lärare dessutom gjort med samtliga elever för att bl.a. få en samlad bild av elevernas trygghet och trivsel. Där framkommer nyanser i elevernas uppfattningar som lärarna försöker ta till vara i det förebyggande arbetet med att skapa trygghet och trivsel. I skolsköterskans årligen återkommande s.k. hälsosamtal med alla elever i årskurs 4 har det framkommit att samtliga dessa elever i trivs och känner sig trygga. Överlag möter inspektörerna elever som säger sig trivas och vara trygga och eleverna visar varandra respekt och tar ansvar för varandras trivsel. Samtliga intervjuade uppger att personalen vidtar åtgärder om kränkningar sker. Enstaka elever menar att ”det tar tid innan något händer”. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolornas resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel är gott.

Läroplanen uttrycker att skolan ska sträva efter att varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning samt utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. I ovan nämnda enkätundersökning ställs ett antal frågor som sammanfattas i området ”inflytande och ansvar”. Resultatet för frågeområdet visar att 92 procent av eleverna i årskurs 3 och 96 procent i årskurs 5 uppfattar att de har ”inflytande och ansvar”. Trots de goda enkätresultaten får inspektörerna intryck av skillnader mellan skolorna, när det gäller elevernas möjligheter att ha inflytande över sitt lärande. I Stenkyrka skola planerar eleverna delar av sitt skolarbete bl.a. utifrån de mål som finns i de individuella utvecklingsplanerna. Eleverna får även påverka ämnesinnehåll och arbetsformer i ämnesövergripande temaundervisning. De har också ansvar för exempelvis delar av idrottslektionerna och för regelbunden sagoläsning i den närliggande förskolan. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i Tingstäde skola uttrycker att det är lärarna som bestämmer om undervisningens innehåll och utformning, vilket också bekräftas vid flera lektionsbesök. Eleverna får ibland välja uppgifter när det obligatoriska arbetet är avklarat. Lärarna i Tingstäde skola uttrycker att de lyssnar mycket på eleverna och tar vara på deras tankar för att på så vis ge dem inflytande över skolarbetet.

För att ge eleverna möjlighet till inflytande över verksamheten i stort har Stenkyrka valt ha ett elevråd och klassråd i alla klasser. Elevrådet tar upp frågor som t.ex. rör ordningen i skolmatsalen, datoranvändning under raster, organisering av visst innehåll under idrottsdagar samt önskemål om inköp av gemensam utrustning och lekmaterial för raster m.m. Klassråden tar upp frågor med anknytning till elevrådet samt frågor som rör den egna klassen. I Tingstäde skola ges eleverna möjlighet till att vid behov ta upp frågor som rör verksamheten i stort. Eleverna har exempelvis varit mycket delaktiga i framtagandet av skolans gemensamma trivselregler.

Inspektörerna bedömer att eleverna ges goda möjligheter till inflytande över skolornas verksamhet i stort i båda skolorna. Inspektörerna bedömer vidare att eleverna i Stenkyrka skola ges goda möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning medan Tingstäde skola bör förbättra detta arbete.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplan och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan ska medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen, i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor, aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper och visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Vid inspektionen framkommer att de båda skolorna lägger stor vikt vid det förebyggande arbetet för att skapa en god arbetsmiljö för alla. Lärarna integrerar olika former av samarbetsövningar i undervisningen och arbetar regelbundet med social emotionell träning i alla klasser, enligt olika modeller som flera lärare fått utbildning i. Vidare diskuteras trivselregler och vad "en god kamrat" är. Personalen känner alla barn och samarbete mellan klasserna, i synnerhet i Stenkyrka skola, är ytterligare exempel på hur skolorna försöker stärka kamratskap och motverka utanförskap. En elevenkät för läsåret 2006/2007 visar att endast 77 procent av eleverna i årskurs 3 och 83 procent i årskurs 5 tycker att skolorna gör tillräckligt för att förhindra mobbning. Mot bakgrund av de låga resultaten i enkäten samt elevers uttalanden i intervjuer ser inspektörerna det som mycket angeläget att skolorna analyserar resultaten och kopplar det till ytterligare insatser i det förebyggande arbetet. Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling bör förbättras.

Det råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Alla verksamheter ska upprätta en likabehandlingsplan som beskriver ett målinriktat arbete som främjar dessa ändamål. I skolförfattningarna ställs det krav på att elever deltar i arbetet med att ta fram likabehandlingsplanen.

Rektorsområdet har en gemensam likabehandlingsplan som i många avseenden motsvarar författningarnas krav men den är inte verksamhetsspecifik. Planen är utarbetad av all personal och den är känd av föräldrar men inte av eleverna. Den saknar, utifrån en aktuell kartläggning av verksamheternas behov, en specifik redovisning av planerade insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. I planen saknas en klar ansvarfördelning mellan rektorn och övrig personal. Vidare saknas åtgärder vid personals eventuella kränkningar av elever. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att likabehandlingsplanen måste förbättras och vara verksamhetsspecifik samt att elever måste göras delaktiga i framtagandet av planen.

Skolorna har ordningsregler som kallas trivselregler. De är väl kända av eleverna och är utarbetade tillsammans med dem.

Föräldrar uttrycker i samtal med inspektörerna att samverkan med respektive skola är god. Det är lätt att vid behov hålla fortlöpande kontakter med skolorna. Utvecklingssamtalen uppges vara meningsfulla och av god kvalitet. Det finns ett gemensamt skoloråd där skolövergripande frågor tas upp. Inspektörerna bedömer att skolornas samverkan med vårdnadshavare är god.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisning

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. De kunskapskvaliteter som eleverna ska utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen.

Inspektörernas samlade intryck från alla lektionsbesök är att undervisningens kvalitet varierar i hög grad. I Tingstäde skola får inspektörerna flera exempel där undervisningen framstår som sysselsättning utan tydliga mål och sammanhang. Arbetssätten är många gånger enformiga och utrymmet för elevernas reflektioner och nyfikenhet är litet. I några fall har undervisningen sin utgångspunkt i mål att sträva mot. Goda exempel på detta är matematikundervisning där eleverna i samspel får laborera, pröva och ompröva matematiska antaganden samt det ämnesövergripande musik- och dramaprojekt som görs i samarbete med Gotlandsmusiken. I Stenkyrka skola genomsyras undervisningen till stor del av ett lyssnande och resonerande förhållningssätt, där arbetsformer och innehåll varierar och stort utrymme ges för elevernas reflektioner och delaktighet. Exempel från textilslöjden visar hur ämnets progression tydliggörs för eleverna och de får syn på sitt eget lärande genom att formulera det i sin personliga slöjdbok. Inspektörerna bedömer att Stenkyrka skola bedriver ett gott arbete för att ge eleverna förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger medan Tingstäde skola bör förbättra detta arbete.

Inspektörerna noterar att det finns oklarheter i skolorna kring vad skillnaden är mellan mål att uppnå och mål att sträva mot. Det förefaller som mål att uppnå ibland uppfattas som en miniminivå medan mål att sträva mot anger en nivå ovanför – en nivå som vissa elever kan uppnå. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förstärka sitt arbete med att skapa en klarhet i skillnaderna mellan mål att uppnå och mål att sträva mot.

Individanpassning och stöd

I läroplanen anges att läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

I Stenkyrka skola organiseras en stor del av undervisningen mycket målmedvetet utifrån lärarnas olika kompetens för att möta elevernas individuella behov och förutsättningar. Här varierar man också gruppstorlekar utifrån elevernas skiftande behov. I båda skolorna försöker man individanpassa läromedel och arbetsuppgifter. I Tingstäde skola finns en lärare med särskilt ansvar för att stödja och förstärka undervisningen för de yngsta eleverna. De elever inspektörerna talar med tycker att de får hjälp när de behöver, även om de ”får vänta ibland”. Inspektörerna bedömer att individanpassningen är god i de båda skolorna.

Det ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje elev vid utvecklingssamtalet. Planen ska vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framtidsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Inspektörerna har tagit del av exempel på individuella utvecklingsplaner. De är av varierande kvalitet och i flera planer framgår inte mål på lång sikt. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att de allmänna råden uttrycker att eventuella överenskommelser mellan lärare, elev och vårdnadshavare kan göras, men det ställs inte krav på föräldrars särskilda åtaganden. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna tydligare bör innehålla mål på lång sikt. (Se Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10.)

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och att ett åtgärdsprogram upprättas, om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Rektorn, lärare och elevvårdspersonal uppger att det finns fungerande rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Det görs dels i arbetslagen och framförallt vid de s.k. elevvårdsmötena där rektorn, skolsköterskan, kuratorn, specialpedagogen och lärare deltar. Lärare, rektorn och föräldrar uppger dock att eleverna inte fullt ut får den hjälp de behöver i alla ämnen. Trots den relativt höga personaltätheten menar man att det saknas viss pedagogisk kompetens för att möta elever i behov av särskilt stöd. Skolorna har inte någon speciallärare eller specialpedagog med undervisningsansvar för elever i behov av särskilt stöd. Däremot har man viss tillgång till en specialpedagog som ger lärarna pedagogisk handledning kring enskilda elever. Lärarna uppger att detta indirekta stöd inte är tillräckligt för att möta alla elevers behov av stöd. Vidare menar lärare och elevvårdspersonal att man inte alltid följer upp effekter av vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer sammantaget att det finns fungerande rutiner för att upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd och att skolorna bör förbättra arbetet med att säkerställa att eleverna ges det särskilda stöd de har rätt till.

Vidare bedömer inspektörerna att skolorna bör förbättra arbetet med att följa upp effekterna av vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.

Inspektörerna har tagit del av exempel på åtgärdsprogram. De är av varierande kvalitet och motsvarar inte fullt förordningarnas krav. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med åtgärdsprogram bör förbättras framförallt vad gäller uppföljning och utvärdering.

Vid inspektionen framkommer att skolorna saknar en tydlig identifiering av elever i behov av studiehandledning på elevens modersmål. Inspektörerna bedömer att skolorna bör skapa funktionella rutiner så att elever i behov av denna stödinsats får det.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid inspektionen uttrycker lärarna att de har system för att på individuell nivå bedöma elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen utom i musik. En något oklar bild framträder dock när det gäller frågan om vilka mål elevernas kunskapsutveckling bedöms emot. Dessa mål tycks ibland vara relaterade till nationella mål att sträva mot eller mål att uppnå, till diagnoser och läsutvecklingsscheman (LUS), till läromedel eller lärares individuella uppfattningar om mål. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att bedöma elevernas kunskapsutveckling utifrån nationella mål.

Elevernas kunskapsutveckling dokumenteras i de individuella utvecklingsplanerna och i underlagen till dessa, vilket bl.a. är elevernas portfolios. Föräldrar och elever säger sig vara nöjda med utvecklingssamtalen där elevernas framsteg beskrivs. Flera föräldrar uttrycker dock att målen inte alltid klargörs men att de litar på att lärarna är förtrogna med de nationella målen. Utvecklingssamtalens koppling till de nationella målen förefaller således vara beroende av lärare. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att säkerställa att utvecklingssamtalen kopplas till de nationella målen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Den ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts, en analys och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts.

För läsåret 2005/2006 finns en kvalitetsredovisning som i flera avseenden motsvarar förordningens krav. Personalen har deltagit i utformandet av kvalitetsredovisningen men elever har inte medverkat i upprättandet av den. De föräldrar inspektörerna möter uppger att kvalitetsredovisningen är känd för dem men de har inte givits möjlighet att delta i utformandet den. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen tydligare bör ha sin utgångspunkt i nationella mål och den bör även kompletteras med en analys av resultaten samt en redogörelse för de åtgärder som ska vidtas i de fall målen inte uppnåtts. Vidare bedömer inspektörerna att kvalitetsredovisningen måste upprättas under medverkan av elever samt att föräldrar ska ges möjlighet att delta i utformandet av den.

Inspektörerna uppmärksammar att skolorna under de senaste åren vidtagit åtgärder för att utveckla verksamheten i syfte att långsiktigt nå en högre måluppfyllelse. Icke tillfredställande kunskapsresultat i årskurs 5 har analyserats och

bidrar till diskussioner om undervisningsinnehåll, arbetsformer och måluppfyllelse i de lägre årskurserna. Vidare görs lokala tolkningar och konkretiseringar av de nationella kursplanernas mål, i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling. Arbetet görs bl.a. tillsammans med lärare i närliggande skolor. Det har resulterat i lokala konkretiseringar av kursplanernas mål att uppnå i svenska, engelska och matematik för några årskurser. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete är gott i flera avseenden men det bör förbättras så att det på ett funktionellt sätt säkerställer att verksamheterna som helhet inriktas mot de nationella målen.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har genom skollag, läroplan och andra författningar en särställning när det gäller genomförandet av det nationella utbildningsuppdraget och att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan, och hon eller han ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det gäller såväl målen att uppnå för eleverna som de mål som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. Rektorn har således ett uttryckligt ansvar för skolans resultat.

Rektorn uppger att en stor del av arbetet är fokuserat på att bl.a. föra samman Tingsstäde skola och Stenkyrka skola till en enhet och att inrikta verksamheterna mot nationella mål. Rektorn har som stöd för detta arbete utsett pedagogiska utvecklingsledare från varje enhet. De utgör tillsammans med rektorn den Pedagogiska utvecklingsgruppen (PU-gruppen). Gruppen arbetar med frågor som t.ex. rör resultat, tolkningar av nationella mål, arbetet med individuella utvecklingsplaner eller frågor som gäller normer och värden. Lärare bekräftar rektorns fokusering på de nationella målen. Rektorn uppges vara väl förtrogen med verksamheten genom att bland annat delta i klasskonferenser, göra många lektionsbesök och vara med vid upprättandet av många åtgärdsprogram. Vid inspektionen framkommer vidare att personal och föräldrar upplever en organisation utan större oklarheter och att det är tydligt vad som är rektorns ansvar. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och i många avseenden tar ansvar för den pedagogiska utvecklingen genom att driva värdegrundsfrågor och i övrigt inrikta arbetet mot de nationella målen. I flera avseenden visar inspektionen dock att rektorn inte fullt ut tar ansvar för det nationella uppdraget. Inspektionen visar att det finns brister i resultatuppföljning och i en funktionell kvalitetssäkring av verksamheterna. Mot bakgrund av de brister och förbättringsområden som inspektionen pekar på bedömer inspektörerna att rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör utvecklas ytterligare.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Vid inspektionen framkommer att undervisningen i hem- och konsumentkunskap äger rum i årskurs 6. Det innebär att eleverna inte ges förutsättningar att nå de nationella målen för detta ämne i årskurs 5. Lärarna i Stenkyrka skola

uttrycker att de inte har utbildning för att undervisa i ämnet musik. Därför anser de att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i detta ämne. Elever och rektor bekräftar denna uppfattning. Inspektörerna bedömer att skolorna måste säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap samt i musik.

Enligt grundskoleförordningen ska som elevens val erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens val erbjuds inte i de båda skolorna. Inspektörerna bedömer att elevens val måste erbjudas i båda skolorna.

Enligt grundskoleförordningen ska som språkval erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. Om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det ska i stället för sådant språk erbjudas bland annat svenska och engelska som språkval. I skolornas lokala timplan framgår att moderna språk gäller från årskurs 6, men eleverna erbjuds inte detta. Rektorn uppger att eleverna undervisas i detta ämne från årskurs 7. Rektorn har ingen klar bild av huruvida eleverna får sin garanterade undervisningstid i moderna språk. Inspektörerna bedömer att Stenkyrka skola bör säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i moderna språk så att de ges förutsättningar att uppnå de nationella målen.

Inspektionen visar att skolorna inte har några tydliga rutiner för att identifiera elevers eventuella behov av undervisning i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att identifiera elevers behov av svenska som andraspråk.

Inspektionen visar att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp inte alltid fattas i enlighet med grundskoleförordningens krav. De beslut inspektörerna tar del av har inte alltid information om hur de kan överklagas, vilket inte motsvarar förordningens krav. Inspektörerna bedömer att beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp måste ha överklagandehänvisning.

Rektorn uttrycker att det finns ett samarbete mellan skolor inför elevers övergångar till andra skolor, men att det kan förbättras. Rektorn menar vidare att det är angeläget med en förbättrad information om andra skolors utbildning inför byte av skola, exempelvis inför valet till årskurs 7. Inspektörerna bedömer att skolorna bör se över rutinerna gällande informationen om valmöjligheter inför elevers övergångar till andra skolor.

Personal

Enligt grundskoleförordningen ska skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Inspektionen visar att samtliga lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Däremot saknas lärare med utbildning i musik vilket tidigare påpekats. Lärare, elevvårdspersonal och rektor uttrycker vidare att det finns behov av undervisande lärare med specialpedagogisk kompetens.

Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolorna inte fullt ut har tillgång till lärare med utbildning i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra tillgången till lärare med utbildning i alla ämnen samt se över den specialpedagogiska kompetensen så att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen för utbildningen.

Personalen erhåller kompetensutveckling utifrån de områden skolan identifierar som utvecklingsområden. Rektorn genomgår den statliga rektorsutbildningen.

Materiella resurser

Inspektörerna bedömer att läromedel, lokaler, skolbibliotek och användning av datorer ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning. Inspektörerna vill särskilt lyfta fram den samverkan som finns mellan skolan och folkbiblioteket i det för verksamheterna gemensamma biblioteket i Stenkyrka skola.

Datum	Ort
2008-01-29	Stockholm

Åsa Rehnberg
Stig Westlund